



KEEPING KOSHER WITH A HOUSEKEEPER

*How not to compromise Kashrus
when you have help in your home*

Source Materials
Rabbi Efrem Goldberg
reg@brsweb.org

① MISHNA (AVODA ZARA 2:6)

6. These items of gentiles are prohibited, but their prohibition is not a prohibition against all benefit: milk that a gentile milked without a Jew watching him, and [their] bread, and oil — Rabbi and his court permitted the oil — and cooked foods, and preserves into which they are accustomed to put wine and vinegar, and minced *taris*, and brine which does not have *kilbis*-fish floating in it, and the *chilak*, and a grain of *chiltis*, and *salkontis*-salt; these are prohibited, but their prohibition is not a prohibition against all benefit.

מתני' ואלו

דברים של עובדי כוכבים אסורין ואין אסורין איסור הנאה יחלב שרלבו עובר כוכבים ואין ישראל הואו ידפת השמן שלהן רבי ובית דנו ידחורו השמן והשלקות וכבשין שדרכן לתת לתוכן יין ודמק וסרת מרופה וציר שאין בה דנה כלכות שיטפת בו והחלקוקרטשל חלחית ומלח שלקנרת הרי אלו אסורין ואין אסורין איסור הנאה :

② PAS AKUM

Bread items were not included in the restriction of *bishul akum*²⁴ and are governed by a completely different set of rules. Many are of the opinion that the sages initially prohibited bread baked by a gentile (*pas akum*) but later partially rescinded this restriction for commercial bread (*pas palter*) which is a staple food item. Some authorities allow the purchase of *pas palter* if *pas yisrael* of comparable quality is unavailable,²⁵ while others permit *pas palter* under all circumstances.²⁶ Since the restriction was rescinded only because of necessity, many people who are *medakdek b'mitzvos* (scrupulous in *mitzvah* observance) refrain from eating *pas palter* under all conditions.²⁷ Nonetheless, many *kashruth* agencies follow the basic *halachah*, and endorse products which are *pas palter*.²⁸ *Pas palter* includes a category of products known as *pas habah bikismin*.²⁹ Some common examples of *pas habah bikismin* are pie, cake, cookies, pretzels, bread sticks, flat bread, crackers and kichel

③ SHULCHAN ARUCH (Y.D. 113.3)

ג (ב) ה י פנאד"ה שאפאה עובר כוכבים (ז) אסורהו אפילו למי שנוהג היתר כפת של עובר כוכבים מפני שהשומן נאמר כשהוא בעין משום בישולי עובדי כוכבים ונבלע (ז) כפת (ח) וכן ידקות הנאכלים חיים שנשלים עם בשר אסורים מפני ששומן של בשר נבלע בהם :

④ CHOCHMOS ABOM (66.6)

ן עירב דבר הנאכל כמו שהוא חי עם דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי אוליגן בחר העיקר וכן אם עשה הנכרי פאנאדע (מולייחא ומיני טיגון) רצה לומר שממלאין פת עם שומן ואופין בתנור מקמח שלו דאם הקמח של ישראל הוא כפת ישראל שאפה נכרי דבלאו הכי אסור (ובש"ך ס"ק ר' טעות סופר וכן צריך לומר לפי מה שכתב הרב דאפילו בכישול) אף על פי שהקמח עיקר ובמקום שמותר לאכול פת נכרי מכל מקום אסור אם (טיגן אוחו) [אפה] בשומן חי או בשומן דגים שהרי השומן נאסר תיכף משנמחה קודם שנבלע כפת אבל אם (טיגן) [אפה] בשומן שכבר נתבשל על ידי ישראל מותר (סעיף ג' ובט"ז ושי"ז) אבל מיני טיגון אסור לעולם משום בישול עכו"ם שהרי אפילו עיסה של ישראל שאפה נכרי אסור כדלעיל :

⑤ MAHARSHA (Y.D. 113.1)

אבל ככוש ומעושן לא עיין סעיף י"ג : (ש"ס סעיף א') שבישולו עובר כוכבים . וא צלאו סעיף י"ב

⑥ R' HEINEMAN (STAR-K)

- Foods that are microwaved by an *aino Yehudi*. *Bishul akum* does not apply to microwaved food. The rabbinical prohibition of *bishul akum* only applies to conventional cooking methods, eg cooking, frying, roasting. Food prepared through microwaving is not included in the prohibition

(18) ARUCH HA'SHULCHAN (113.18)

יח הפוחי ארסה שקורין קארטאפליע"ם או בולבע"ם נלע"ד דזה סקרי אין עולין על שלהן סלכים ואם בישל העכו"ם אותם רק בסים בלבר או אפה אותם מותר לישראל לאכלם דידוע שהיא אכילה פשוטה ורק דלת העם אוכלים אותה לסרבה ספני ענייתם ודוחקם ואף שגם עשירים אוכלים אותה לפרקים והו מפני גורל ריבויים ולא ספני שהוא מאכל חשוב ועל שלהן סלכים בודאי לא תעלה לא ללפת את הפת ולא לפרפרה ורק בזמן בישולם שהם עדיין רכים דרך השרים לקנותם לשיום באיזה מאכל בתכלין אבל בכל השנה לא יאכלום לשם מאכל אך מצאתי לגדול אחר שכתב שהפוחי ארסה עולין עש"ם [מכ"א ספ] ואולי רבוסן הקדסון שלא היה זה בנסצא היה מאכל חשוב דזה ערך סאה שנים שהובא הסין הזה מהסרינות שמעבר לים הגדול אכל עתה במדינתנו שוורעים אותה לסרבה והיא סאכר רוב ההמון והוא מאכל פשוט מאד והאיש דרך והעונג יאמר לה וזה הלאה נלע"ד דאין שייך לומר על זה עולה על שלהן סלכים ויש להתיישב בזה :

(19) SHULCHAN ARUCH (113.6)

י (טז) • כל שבישלו ישראל מעט בישולו בין בהחילה בין בסוף מותר לפיכך אם הניח עובר כוכבים בשר או קדרה על גבי האש והפך ישראל כבשר והגים בקדרה או שהגים ישראל וגמר העובר כוכבים דרי זה מותר, (י) ח (טז) (ואם) לא היה מחשב כל (י) סיוע העובר כוכבים) :

(20) 1610 (113.16)

מזן ב (לט) • כלים שבשל בהם העובר כוכבים לפנינו דברים שיש בהם משום בישולי עובדי כוכבים כא צריכים (יח) הכשר (ט) יי ויש אומרים שאינם צריכים (מא) ואף יי לדברי המצריכים הכשר אם הוא כלי חרס מועילו שלש פעמים ודיו ספני שאין לאיסור זה עיקר בדאורייתא :
הנה (מז) (מכ) עובר כוכבים שכל לחולה נשנה מותר לחולו
שנה חסילו (יט) (י) לכיח ולין בו משום בשולי עובדי כוכבים
דל כה"ג היכח ליכא (כ"י) כשם הר"ן שכל כשם הר"ה) :

(21) R' A. FELDER (113.16)

SECTION 2: Kashering of Kosher Utensils Used by a Non-Jew

1 (a) If a non-Jew cooked, fried, baked, etc kosher food a utensil, the utensil requires kashering according to the manner of use.²⁹

(b) If the above mentioned was done in an earthenware or porcelain utensil, the utensil must be kashered three times by hagalah.³⁰ All other laws of hagalah apply to such a utensil.³¹ (Refer to Appendix)

2 An oven used by a non-Jew for kosher food may be used after it has been thoroughly cleaned, and not used for 1 hours³²

3. New utensils bought from a store with a non-Jewish proprietor do not require kashering.³³ If utensils were bought privately from a non-Jew, they do not require kashering if it can be clearly seen that they had never been previously used³⁴

29. שו"ע יו"ד סי' קנ"ג סעי' ט"ו.

30. שו"ע שם.

31. ראה ד"ת סי' קנ"ג ס"ק צ"ב שאין צריך להמתין מעת לעת להכשירו.
32. כ"ש ממרן שליט"א משום דהאיסור בישול עכו"ם אינו אלא מדרבנן ולכן אם התנור אינו בן יומו וגם אי אפשר להכשירו ע"י ג' פעמים הגעלה שחוששין שהתנור יתקלקל, יש להקל כשיטת היש אומרים בשו"ע שאין צריך להכשירו.

33. ש"ך יו"ד סי' קכ"א ס"ק ט"ו. ערוך השלחן או"ח סי' תנ"א ס"ק ט' ועיי' יסודי ישרון שם עמוד קל"ח ודעת תורה שם ס"ק א', וראה הוספות.

34. ד"ת סי' קכ"א ס"ק ג' ומשנה ברורה סי' תנ"א אות ג' אולם בערוך השלחן שם כתב דכלים שאינם עשויים מזכוכית צריך גם שהוכריז יסח לפי חומרו שלא השתמש בהם ועיי' יסודי ישרון שם וכף החיים או"ח סי' תנ"א ס"ק ג' לבירור הענין. ראה הוספות.

DEVARIM 22 דברים 22

ואמר אי אליהו
אשר חלב זבחימו יאכלו
יקומו ויעזרכם

²¹ He will say, "Where is their god, * the rock in whom they sought refuge,
²² the fat of whose offerings they would eat,
they would drink the wine of their libations?"

צור הסיו בו
ישתו יין נסיכם
יהי עליכם סתרה

AVODA ZARA 23 אבודה זרה (כג):

מתני' אלו דברים של עובדי כוכבים
אסורין ואסורין אסור הנאה "היין והתבטין
של עובדי כוכבים שהיה מתחלתו יין וחרם
ההרייני ועוהת לבוכין השבג אומר 'בזמן
שהקדע שלו עגול אסור משוך מותר'
"כשר הנכנס לעבודת כוכבים מותר והייצא
אסור מפני שהוא 'כוכבו מתים דברי ר"ע
"התולכין לחרפות אסור לשאת ולתת עמהן
והכאן מתירין:

1814 24

גמ' יין מנלן אמר רבה בר
אבהו אמר קרא "אשר חלב זבחימו יאכלו
ישתו יין נסיכם מה זבח אסור בהנאה אף
יין נמי אסור בהנאה (ה) זבח גופיה מנלן
דכתיב "ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי
מתים מה זבח אסור בהנאה "אף זבח נמי
אסור בהנאה ומת גופיה מנלן אחיא שם שם
מעגלה ערופה כתיב הכא "ותמת שם מריסי
וכתיב דתם "ועדפו שם את העגלה בנהל
מה להלן "אסור בהנאה אף כאן נמי "אסור
בהנאה והתם מנלן "אמרי דבי רבי ינאי
כפרה כתיב כה בקדשישמוהר

RAMBAM 25 רמב"ם הל' גאבוי' א/אסורין (יא:א)

א יין שנתנסך לעבודה זרה אסור בהנייה
השוחתה ממנו כל שהוא לוקה מן
התורה, וכן האוכל כל שהוא מתקרובת עבודה
זרה מבשר או פירות אפילו מים ומלח האוכל
מהן כל שהוא לוקה, שני אשר חלב זבחימו
יאכלו ישתו יין נסיכם (ב) יין שנתנסך לה
כזבח שקרב לה וכיון שאיסור זה משום עיז
הוא אין לו שיעור שני בעיז ולא ידבק בידך
מאומה מן החרם: ג יין הגויים שאין אנו
יודעין אם נתנסך או לא נתנסך והוא הנקרא
סתם יינם אסור (ה) בהנייה כיון שנתנסך ודבר

זה מגזירת סופרים הוא. והשוחתה מסתם יינם רביעית מכין אותו מכת מרדות
ד וכל יין שיגע בו הגוי הרי זה אסור שמא ניסך אותו שמחשבת הגוי לעיז. הא למדת שיין ישראל [ג] שנגע
בו הגוי דינו כסתם יינם שהוא אסור בהנייה:

SHABBOS 26 שבת (יג:א)

The Gemara resumes Rav Acha's statement:
They decreed a prohibition on their wine
on account of their daughters²⁵¹ – ועל בנותיהן משום דכר אחר
– and on their daughters on account of something else, viz.
idolatry itself.²⁵¹ – ועל דכר אחר משום דכר אחר
– And they also decreed on something else (a completely different matter) on
account of something else.²⁷¹

סנהדרין ק"ו (27) SANHEDRIN

The Gemara details Bilam's advice:

אלהיהם של אלו - אמר להם [Bilam] said to [the Moabites]: - אומר להם
 והם - The God of these Jews hates immorality. - שונא זימה הוא
 Furthermore, I know that they [the Jews] - מתאווים לכלי פשתן
 - בוא ואשיאך עצה - have a penchant for linen garments.^[221]
 - Set up tents for them, i.e. the Jews, - עשה להן קלעים - Come, Let me give you a piece of advice:
 and place harlots inside them, - והושיב בהן זונות - and place
 an older one outside each tent and a young one inside; - זקינה מבחוץ וילדה מבפנים
 - and have them sell [the Jews] linen garments. - וימכרו להן בלי פשתן
 Taking Bilam's advice, [Balak] - קלעים מהר שלג ער בית הישימות
 set up tents for [the Jews] throughout the territory controlled by
 the Jews, all along the Jordan from Snow Mountain (Mt. Her-
 mon) in the north to Beis Hayeshimos in the south, - והושיב בהן
 and placed harlots inside them, - זקינה מבחוץ וילדה
 an older one outside each tent and a young one inside. - מבפנים
 - When the Jews would eat, drink and be merry and go out for a walk in
 the marketplace set up by the Moabites, - ובשעה שישראל אוכלין ושותין ושמחין ויוצאין לטייל בשוק
 the older [harlot] would say to [the Jew]: - אומרת לו הזקינה
 "Are you not interested in buying linen garments?" - אי אתה מבקש בלי פשתן
 - The older [harlot] would offer [the linen
 garment] at its full price, - וילדה אומרת לו בכחות
 while the young [harlot] would call to him from inside and offer it for less,
 thereby persuading the Jew to purchase it. - שתיים ושלש פעמים
 Pleased with his bargain purchase, the Jew would begin to fre-
 quent the store and the same episode would reoccur two or three
 times. - ואחר כך אומרת לו
 Afterwards, i.e. after they had
 become friendly in this manner, [the young harlot] would say to
 [the Jew]: - "Behold, you are like a member
 of the family, i.e. a preferred customer!" - הרי את כבן בית
 Sit
 down and choose for yourself from our merchandise at your
 leisure." - Pitchers of Am-
 monite wine were placed near her;^[223] - וצרצורי של יין עמוני מונח אצלה
 and at that time (the wine of
 Ammonites and) the wine of gentiles had not yet been
 prohibited.^[224] - אומרת לו
 She would say to him: - "Would you care to drink a cup of wine?"
 - שתשתה כוס של יין

שולחן ארוך (28) SHULCHAN ARUCH

א (א) יתם יינם של עממים עובדי כוכבים אסור
 בהנאה (ב) וה"ה למגעם ביין שלנו :

הנה (א) א (ג) משום (ה) גזרם יין שנהפך לחללים ב (ד) (א) ובזמן הזה שאינו שיהיה מהאוסם מנסכים לעבודה

כוכבים ב י"א דמנע עובד כוכבים ביין שלנו (ב) אינו אסור בהנאה
 רק בשתייה וכן שהם יין שהם אינו אסור ליהנות ממנו ולכן מותר לנכח
 נחובו מן עובד כוכבים שהם יינם מפני דהוי כחיל מידם (טור נ"ט
 רש"ם והג"ה"ש ומרדכי) וה"ה בשאר הפסד כגון אם עבר וקנה או חכר
 [ה] חבל לכתחלה ד' חסור לקנותו ולמכרו כדי להשחכר בו (הנהגות
 מ"ו פ"ח דמחלפות אסורות והנה' אשיר"י ומרדכי"ס פדוה"ס"י מ"ו) ויש
 הקולין גם כזה ה' (ב) וטוב להתמיד וע"ל סימן קל"ג (שם נ"ט
 כמ"ג ולגור נ"ט הנחומים) :

ג' וישכשך. אגל גויטס לחד בלא שכשך אינו אוסר

בהגלה וכדעת הסו"ק ורש"י והרמב"ם וכן בסו"ק הערוך דברי הרמב"ם שלמד בב"י מדבריו דגנישה בלא שכשך אינו אוסר בהגלה ובב"י דנהגוסה ידו לא מקרי שכשך דלא הוי חלא נפוט כל דהו וכן משמע מהלחמינו (פרי"ק דף ל"ט ס"ב) גבי לחנוני דנפל להביתא דתמרה לידרי עובד כוכבים ובקליה אמר רב חשי נקטוה לידים כי הווי דלא לישכך משמע דההכנסה לא קפדין ע"ל ועפ"ז נהב דהחוספות והרמב"ם סבירא להו דגנישה בלא שכשך אוסר בהגלה (ואחריו נמשב מהרש"ל והפרישה) ור"ל מדכורט לפ' דק עובדה דההגוזה דלא נהב בהגלה בהכנסה ידו קא מפני שלא טון ליגע חלא ידו דמה גי

SHULCHAN ARUCH (29) ה"ה (קכ"ד: י"א)

י"א כי ניצד היא הגניעה שאוסר בה העובר כוכבים היין בהגאה שיגע בידו (כה) או (י) יח ברנלו (י"א) דאם נגע ברנלו אינו אוסר בהגלה דאין דק נסך נק) (בב"י) (כו) או יט בדבר אחר (גידו) (ו) כ (כו) י וישכשך (כה) אפילו כי בפיו כ"א (ב) כגון (י) ששתה מבט או כב שמצץ במינקת בחבית והעלהו לפיו (ו) כל היין כג אסור (י) בהגאה כי מכל מקום (ח) כלי שיש לו חוטמין כמו שיש לכלי שנוטלים ממנו לידים ויש בו יין כד יכול ישראל למצוץ מתוכם זה ועובר כוכבים מחוטים זה כאחד ובלבד (ט) שיפסוק הישראל קודם שיפסוק העובר כוכבים, בה (כס) אס עפ כתיבתה ע"ל היין הוי כנוגע ב"י (ס) ע"פ (מדברי פרק בחדה דענוזה כוכבים וכו' דעת ר"ף והרמב"ם) :

(30) STAR-K

Alcoholic Wine production takes place at the time of the grape harvest once or twice a year. The grape harvest usually coincides with the *Yomim Noraim* season. Grapes are carefully picked and transferred to the winery where the grapes are crushed or pressed. The crush or pressing can be done mechanically or manually. From the moment that the grapes are brought to the winery, the *Mashgichim* have to be on constant alert to prevent an inadvertent irreparable *Hamshacha*, thus disqualifying the total winemaking process. *Hamshachah* is defined in *Avodah Zarah*, as the separation of the juice of the grape from the grape skin. In production terms, any movement of the grape juice along the production line, initiated by the non-Jew, qualifies for *Hamshacha*. If this *Hamshacha* is done by a non-Jew anywhere along the line, whenever the juice is pressed, sampled, conveyed into the plant, or pumped by hose, the production is disqualified. An observant Jew must initiate, activate, or operate every essential step of the crush, including the fermentation, standardization, and sample taking for quality control. For this reason, the winery must be manned by a sizable crew of qualified *Mashgichim* throughout the duration of the crush and a smaller crew during standardization operations.

AVODA ZARA (31) זרה (ד'י)

דאמרי תרויהו יין מווג אין בו משום גילוי יין מבושל אין בו משום ניסוך איבעיא להו יין מבושל יש בו משום גילוי או אין בו משום גילוי ת"ש העיר רבי יעקב בר אבדי על יין מבושל שאין בו משום גילוי רבי ינאי בר ישמעאל חליש על לגביה ר' ישמעאל בן זורוד ורבנן לשווליה כיה יתבו וקא מבעיא להו יין מבושל יש בו משום גילוי או אין בו משום גילוי אמר להו ר' ישמעאל בן זורוד הבי אמר רישביל משום גברא רבה ומנו ר' הייא יין מבושל אין בו משום גילוי אמרו ליה נסמך כתיב להו ר' ינאי בר ישמעאל *עלי ועל צארי שמואל ואבלט הו יתבו איתו לקמיהו המרא מבעלא משכיה לידיה א"ל שמואל הרי אמרו יין מבושל אין בו משום יין נסך אמתיה דרבי הייא אינלווי לה התוא המרא מבעלא אתיא לקמיה דר' הייא אמר לה הרי אמרו יין מבושל אין בו משום גילוי שמעיה דרבא ארא בר אבהה אינלי ליה המרא מווגא א"ל הרי אמרו יין מווג אין בו משום גילוי אמר רב פפא לא אמרן אלא דמוג מוכא אבל מווג ולא מווג שתי מווג ולא מווג

(61:6) רפ"ח (32) RAMBAM

ט אין מתנסך לע"ז אלא יין שראוי להקרב על גבי המזבח ומפני זה כשגזרו על סתם יינם וגזרו על כל יין שיגע בו הגוי שיהיה אסור בהנייה לא גזרו אלא על היין הראוי להתנסך. לפיכך יין מבושל של ישראל שנגע בו הגוי (ו) אינו אסור (ו) ומותר לשתותו עם הגוי בכוס אחד. אבל יין מווג (ה) ויין שהתחיל להחמיץ ואפשר שיתנה אם נגע בו נאסר :

ע"ש (34) SHACH

... משהרתיח
על האש. דהיינו שיתמעט ממדתו
על ידי החוסה כ"כ פרש"א וכו' :

ע"ש (33) SHULCHAN ARUCH

ג (ג) יין מבושל שלנו שנגע בו דעובר כוכבים
ו (ג) מותר (ו) ומאיכתי נקרא מבושל
ז (ג) משהרתיח על גבי האש :

ע"ש (35) R' MOSHE FEINSTEIN

ומדת החם לענין להתחשב יין מבושל פשוט
שהוא ביד סולדת אף שלא מעלה רתיחת דיד סולדת
היא בחשיבות בשול לכל הדינים בדבר לה. ומשיע
השיך סימן קכ"ג סק"ז דהיינו שיתמעט ממדתו ע"י
רתיחה פשוט שביד סולדת כבר נתמעט משהג. והוא
בערך קציה מעלות לחומר.

(36) STAR - K

However, many wineries are actually *mevashel*, pasteurize, the wine at a very early stage of production to avoid *Hamshachah* problems. *Bishul* is defined *Halachically* as the point when the juice begins to bubble. Although there are *Halachic* opinions that maintain that *bishul* is fulfilled once the wine begins evaporation, we are *machmir*, exercise stringencies, and require that the wine should be cooked at the higher temperature to achieve *bishul*, generally 180o F. Once cooked, the wine can no longer become *Stam Yaynom* and can no longer ferment naturally. Therefore the wine needs to have outside wine enzymes added to the juice so that artificial fermentation can occur. However, *Hashgocha* is needed at this point as well to make sure that only Kosher wine enzymes are used.

In the United States, most Kosher wines use this method of fermentation. For California red wines, the *bishul*, pasteurization takes place after fermentation and clarification. There is a combination of natural fermentation and additional wine-yeast additives that are used to ferment the red wine. California white wines are pressed, chilled, pasteurized and then fermented. New York wineries add sugar to their wines to achieve their sweetness. In some New York wineries, where all the workers are Jewish, wines are naturally fermented. After fermentation the wine is aged in storage casks to mature and develop flavor and fragrance.

During the aging process, wine must be transferred from cask to cask to get rid of sediments and settled solids. After the maturation process, the aged wine is filtered and bottled.

At some of the sensitive points of the wine development (i.e. aging, blending, or standardizing), *non-mevshal* wine must never be uncorked or sampled by a non-Jew so that a disqualifying *Hamshacha* will not occur. For wines that are already *Mevushal*, tanks have to be sealed with the *Mashgiach's* seals to assure that no tampering occurs.

ע"ש (37) SHULCHAN ARUCH

ה יג (טו) (א) (ג) משוך (י) בערלתו יד אינו עושה יין
נסך (טז) י"א ומוכר אע"פ שהוא מהול עושה יין
בכנעו מו (יז) (ב) י"ג ונאמן לומר ששב בחשובה :

SHULCHAN ARUCH (38) ה"ע (ק"י:)

י לב"י המניח עובר כוכבים בביתו וכו דברים שאם הוחלפו יש בהם אפילו איסור תורה לג' [כס] - אם הוא יוצא (י) ונכנס י"א או אפילו שהיה זמן רב ולא הודיעו שדעתו לשהות מותר ולא חיישינן שמא החליף אפילו אם הוא נהנה בחליפין לד' כ"ב והוא שלא (כ) סגר הבית עליו (טור והמחנה ר"ס קכ"ב) לפי שהוא מתיירא בכל שעה לאמר עתה יבוא ויראני י"א אבל אם הודיעו שדעתו לשהות אסור י"ב ואם אינו נהנה בחליפין מותר בכל ענין דלא חיישינן שמא החליף להכשילו כיון שאין לו הנאה בדבר :

1810 (39) ה"ע (קכ"ג: 6)

מ [כג] יש ליהדר מלהניח בבית עובר כוכבים כלי סעודה רחיישינן שמא ישתמש בהם :
נהג (כד) ואפילו אם נהגם להזמן להקדים (כה) צריך לפסוק בהם סימן (כ"י נסח ה"ח) ס"א ישתמש בהם העובד כוכבים (כז) ואם עבר ולא עשה כשחזר ולקחו מן העובד כוכבים לריכים הנעלה (כז) ודוקף אם שהו ק"ה חלל העובד כוכבים דהיינו כחצי יום (ז) חלל לפי (ו) שעה אין לחוש (מחלכי פ"ח) (ח) וכל זה כשרואה להשתמש בו כיום שמחו לו ד"כח ח"ה חזק ספיקא מהא נשתמש בו העובד כוכבים או לא (כח) חלל אם לא לקחו מן העובד כוכבים פד לאחר זמן דזכיל לומר חף אם נשתמש בו העובד כוכבים כבר נסגם ונשתהה מע"ע או שנשתהה כיד ישראל לאחר שלקחו מן העובד כוכבים מע"ע (ז) חזינן לקולא ח' ואין חוששין (ז) בדיעבד (שכרת הרב) ואם לקחו מן העובד כוכבים בלוחו יום שנחמו לו ועבר ונשתמש בו נלא הנעלה יש חוכרים המחלל כמו בכלי שהם בידו בן יומו (ארוך) (ט) [כט] ונמקום נזכר יש להקל בדיעבד מ' [ל] ולכתחלה יש ליהדר בכל ענין אפילו בעבדים (ח) ושפחות העובדי כוכבים שנכיה ישראל שלא ליהדר כלום שלנו חז"ן מהא ישתמש בהן בעבדים האסורים (שם נמרדכי) וע"ל סימן קל"ו :

40 IGROS MOSHE (40 1-61)

בדבר מה שהשאירו משרתת נכרית בבית בשביל הילדים, דאי היה אסור לכתחלה להניח נכרית שאפשר לחוש שתבשל לעצמה ולפעמים גם הילדים אף שאין מלאכת הבשול מוטל עליה שאשה יהודית הקרובה לשם קבלה עליה מלאכת הבשול. מי"ם יש לחוש שתבשל לעצמה ולפעמים כשלא תבוא השכנה בזמן תבשל גם בעד הילדים ואינה מדקדקת בעניניו בשר וחלב ולעצמה אפשר שתביא בשר אסור. אבל בדיעבד יש להתיר להשתמש בהכלים אחר מעל"ע שיהיה או ספקא דרבנן כמפורש ברמ"א סימן קכ"ב סעיף ט"ו, ואפילו להט"ז שם סק"ח דבתניח אצל הנכרי במזיד אסורין הכלים. דבכאן אין להחשיב למזיד דהיו סועים שיש לסמוך על השכנה שנכנסת לבשל וגם על זו שדרה בבית גופיה ולא התבוננו מה שאיזה שעות אינה בבית והשאר הנכרית לבדה ולכן אין לה דין מויד ונשאר אדינא שאחר מעל"ע מותרין הכלים. אבל צריך להזהרם אלהבא שאסור להניח נכרית בבית שיש לחוש שתשמש בהכלים בדבר איסור.